

وزارت تحصیلات عالی
دانشگاه کاتب
معاونت علمی تدریسی
دانشکده علوم سیاسی
کمیته پلان استراتژیک

خلاصه

پلان استراتژیک دانشکده علوم سیاسی

درافق

۱۴۰۱-۱۴۰۵

خلاصه پلان استراتژیک پوهنچی علوم سیاسی

مقدمه

پلان استراتژیک پوهنچی علوم سیاسی پوهنتون کاتب برای دوره پنج‌ساله ۱۴۰۱ تا ۱۴۰۵ با هدف جهت‌دهی علمی، بهبود مدیریت، ارتقای کیفیت آموزشی، افزایش ظرفیت تحقیقی و تقویت نقش پوهنچی در نظام تحصیلات عالی افغانستان تدوین شده است. این پلان مبتنی بر نیازهای علمی جامعه، تحولات سیاسی و اجتماعی کشور، و بررسی عملکرد پنج‌ساله گذشته پوهنچی است. تدوین این سند در شرایطی صورت گرفت که تحولات گسترده‌ای در نظام تحصیلی، تقاضای بازار کار، وضعیت اقتصادی خانواده‌ها و همچنین رقابت شدید میان پوهنتون‌های خصوصی به وجود آمده است. بنابراین داشتن یک نقشه راه روشن و کاربردی برای تداوم رشد پوهنچی یک ضرورت جدی محسوب می‌شود.

معرفی پوهنچی علوم سیاسی

پوهنچی علوم سیاسی از سال ۱۳۸۶ فعالیت خود را با دو دیپارتمنت روابط بین‌الملل و اندیشه سیاسی آغاز کرد. این پوهنچی طی سال‌های فعالیت خود توانسته است نصاب آموزشی معیاری را مطابق با معیارهای وزارت تحصیلات عالی و نیازهای آموزشی کشور فراهم کند و در کنار برنامه لیسانس، دوره ماستری روابط بین‌الملل را نیز ارائه نماید. هدف اصلی این پوهنچی تربیت نیروهای متخصص در حوزه علوم سیاسی، روابط بین‌الملل، سیاست‌گذاری، تحلیل سیاسی و مدیریت امور عمومی است تا بتوانند در ساختارهای حکومتی، نهادهای غیر دولتی، رسانه‌ها و مراکز تحقیقی نقش‌آفرینی نمایند. با توجه به گسترش نیازهای جامعه و افزایش اهمیت مطالعات سیاسی، ضرورت تدوین پلان جدید بیش از پیش احساس شد.

ارزش‌های جدید پوهنچی

۱- التزام به اصول دین مبین اسلام، اخلاق‌گرایی و حفظ کرامت انسانی

۲- کارآفرینی، خلاقیت و نوآوری

۳- روحیه تیمی و خرد جمعی

۴- دانش محوری و تخصص‌گرایی

۵- عدالت و برابری فرصت‌ها

۶- شفافیت و پاسخ‌گویی

۷- آزادی اندیشه و فراهم آوردن فضای پویا و بانشاط علمی و فرهنگی

پلان استراتژیک جدید بر مجموعه‌ای از ارزش‌های بنیادین استوار است که هویت علمی و اداری پوهنچی را شکل می‌دهد. این ارزش‌ها شامل اخلاق‌گرایی، رعایت اصول اسلامی، شفافیت، پاسخگویی، عدالت و برابری فرصت‌ها، دانش‌محوری، آزادی علمی، خلاقیت، نوآوری، کارآفرینی و روحیه تیمی می‌باشند. این ارزش‌ها چارچوبی را فراهم می‌سازند که تمامی فعالیت‌های اداری، آموزشی و تحقیقی پوهنچی باید در راستای آن انجام شود. چشم‌انداز پوهنچی در این پلان، تبدیل شدن به یکی از معتبرترین دانشکده‌های علوم سیاسی در سطح کشور است. مأموریت پوهنچی ارائه آموزش با کیفیت، توسعه پژوهش، تقویت ظرفیت‌های علمی، تربیت کادر متخصص و متعهد و پیوند دادن دانش سیاسی با نیازهای واقعی جامعه می‌باشد.

چشم‌انداز پوهنچی علوم سیاسی

ارتقای پوهنچی علوم سیاسی به یکی از معتبرترین پوهنچی علوم سیاسی در سطح کشور

بیانیه مأموریت پوهنچی

پوهنچی علوم سیاسی با تکیه بر نیروی علمی ورزیده، تجربیات چندین ساله و استفاده از امکانات روز در پی ارائه برنامه‌های آموزشی و تحقیقی معیاری برای حفظ و ارتقای جایگاه برتر خود در سطح کشور میباشد. تقویت پیوند علم با بازار کار به منظور کاربردی ساختن هرچه بیشتر دانش سیاسی در اولویت اهداف پوهنچی قرار دارد. پوهنچی با تقویت فعالیت‌های علمی و پژوهشی مصمم است تا نقش خویش را در تربیت نیروهای بشری متخصص و متعهد برای سهم‌گیری در آبادانی کشور و ایفای نقش براننده در مدیریت کلان آن ایفا نماید. همزمان با تقویت نیروهای علمی، تقویت فرهنگ و آموزه‌های دیرپای اسلامی و ملی در سطح محصلان و جامعه از دیگر اولویتهایی است که در جریان فعالیت‌های آموزشی و تحقیقی مورد توجه قرار می‌گیرد.

اهداف کلان پوهنچی

۱. توسعه فعالیت‌های آموزشی از نظر کیفی و کمی در سطح لیسانس و ماستری
۲. تقویت فعالیت‌های پژوهشی از طریق نوشتن مقالات تحقیقی و کتابهای درسی و انتشار مجله تحقیقی
۳. تقویت روحیه کارآفرینی و خلاقیت در میان محصلان
۴. مدیریت موثر و کارآمد از طریق اجرای دقیق طرزالعملها و اتوماسیون

۵. سهم‌گیری در برنامه‌های توسعه پایدار از طریق آموزش، تحقیق، و ارائه مشوره و راهکارها

۶. بهبود امکانات فیزیکی و تکنالوژیکی دانشکده و دیپارتمنت‌ها به تناسب افزایش ظرفیت

۷. ارتقای ظرفیت اساتید، و کارمندان و توسعه منابع انسانی

۸. توسعه ارتباطات با مراکز اکادمیک و غیر اکادمیک ملی

۹. تقویت ارزشهای اخلاقی، انسانی و دینی در میان استادان، کارمندان و محصلان

بررسی عملکرد پلان استراتژیک گذشته نشان می‌دهد که پوهنچی در حوزه‌های مختلف پیشرفت‌های قابل توجهی داشته است. این پیشرفت‌ها شامل ارتقای ظرفیت علمی استادان، برگزاری برنامه‌های آموزشی، کنفرانس‌ها و سمینارهای علمی، تقویت مدیریت اداری، رعایت معیارهای تضمین کیفیت، بهبود سیستم‌های آموزشی، استفاده از فناوری‌های جدید در تدریس، پیشبرد برنامه‌های آموزش آنلاین در دوران کرونا و توسعه فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی بوده است. با این حال برخی اهداف به دلیل مشکلات مالی، شرایط سیاسی کشور، کاهش تعداد محصلان جدید، بحران کرونا و کمبود منابع به طور کامل محقق نشد. از جمله این موارد می‌توان به عدم گسترش رشته‌های جدید، محدودیت در ایجاد کتابخانه تخصصی، کمبود فرصت‌های مطالعاتی بین‌المللی و ضعف در توسعه زیرساخت‌های تحقیقی اشاره کرد.

نقاط قوت

تحلیل محیط داخلی پوهنچی نشان می‌دهد که نقاط قوت ارزشمندی در مجموعه وجود دارد. برخی از مهم‌ترین نقاط قوت شامل وجود کادر علمی متخصص با مدارج ماستری و دکترا، برنامه‌ریزی دقیق و هدفمند، نظم اداری، رعایت اصول اخلاقی، رضایت محصلان از کیفیت تدریس، به‌روز بودن مضامین درسی، استفاده از تکنالوژی آموزشی، رهبری اثربخش، وجود سیستم اداری شفاف، فعالیت‌های علمی و پژوهشی، برگزاری ورکشاپ‌ها و سمینارها، و فراهم بودن زمینه برای فعالیت‌های فرهنگی است. این نقاط قوت نشان می‌دهد که پوهنچی از توانمندی قابل توجهی برای رشد برخوردار است و می‌تواند با برنامه‌ریزی درست، جایگاه علمی خود را در سطح ملی ارتقا دهد.

نقاط ضعف

در مقابل، نقاط ضعف نیز وجود دارد که باید به صورت جدی مدیریت شود. مهم‌ترین ضعف‌ها شامل کمبود برنامه‌های رفاهی برای استادان و محصلان، نیاز به ارتقای بیشتر ظرفیت علمی استادان، فاصله میان آموزش دانشگاهی و نیازهای واقعی بازار کار، ضعف در جذب محصلان نخبه، نبود سیستم نیازسنجی منظم برای برنامه‌های جدید، محدودیت فرصت‌های علمی بین‌المللی، کمبود امکانات پژوهشی، نبود مشوق‌های کافی برای افزایش تولیدات علمی و کمبود ارتباط ساختاریافته با نهادهای کاری کشور است. وجود این ضعف‌ها نشان می‌دهد که پوهنچی باید در سال‌های پیش‌رو به اصلاحات بنیادی در عرصه‌های آموزشی، تحقیقی و اداری توجه کند.

فرصت‌ها و چالش

تحلیل محیط خارجی نیز اهمیت زیادی دارد، زیرا عوامل بیرونی نقش تعیین‌کننده در موفقیت یا ناکامی برنامه‌ها دارند. مهم‌ترین فرصت‌های بیرونی شامل علاقه‌مندی محصلان به تحصیل، افزایش جمعیت جوان در کشور، امکان ایجاد همکاری با پوهنتون‌های دولتی و خصوصی، ظرفیت بالقوه برای اشتغال فارغان در ادارات دولتی، رسانه‌ها و نهادهای جامعه مدنی، کمبود ظرفیت در پوهنتون‌های دولتی و رشد تقاضا برای تحصیلات عالی است. این فرصت‌ها زمینه مناسبی برای رشد پوهنچی فراهم می‌سازد و می‌تواند با استفاده درست از آن، جذب محصلان جدید، تقویت برند علمی پوهنچی و توسعه برنامه‌های جدید را تسهیل کند. در مقابل، تهدیدهایی نیز وجود دارد که می‌تواند روند توسعه پوهنچی را مختل سازد. این تهدیدها شامل وضعیت نامطمئن سیاسی کشور، کاهش توان اقتصادی خانواده‌ها، مهاجرت گسترده جوانان، محدودیت‌های تحصیلی برای دختران، افزایش بیکاری، کاهش انگیزه ادامه تحصیل، رقابت شدید میان پوهنتون‌های خصوصی، کمبود امکانات مالی، مشکلات امنیتی و کاهش اعتماد جامعه به تحصیلات عالی خصوصی است. شناخت درست این تهدیدها می‌تواند به مدیریت بهتر بحران‌ها و اتخاذ استراتژی‌های مناسب کمک کند.

بر اساس نتایج تحلیل سوات مجموعه‌ای از استراتژی‌ها طراحی شده است. استراتژی‌های تهاجمی شامل گسترش برنامه‌های آموزشی، تقویت همکاری‌های علمی و افزایش تولید تحقیقی است. استراتژی‌های محافظه‌کارانه بر تقویت ظرفیت استادان، رفع ضعف‌های آموزشی و بهبود خدمات رفاهی تمرکز دارد. استراتژی‌های رقابتی مربوط به تقویت کیفیت آموزشی، به‌روزرسانی تجهیزات و توسعه شیوه‌های نوین

تدریس است. استراتژی‌های تدافعی نیز شامل مدیریت بحران، کاهش هزینه‌ها و حفظ ثبات جذب محصلان می‌شود. این استراتژی‌ها جهت اصلی توسعه پوهنچی را در سال‌های آینده مشخص می‌سازد.

ماتریس، اولویت‌های اجرایی پوهنچی را تعیین کرده است. مهم‌ترین اولویت‌ها شامل ارتقای کیفیت آموزش، به‌روزرسانی نصاب درسی، تقویت ظرفیت تحقیقی استادان، توسعه زیرساخت‌های آموزشی، افزایش ارتباط با جامعه، بهبود سیستم اداری، جذب محصلان مستعد، حمایت از حضور دختران، ارتقای رفاه کادر علمی و ایجاد زمینه‌های اشتغال فارغان است.

پلان عملیاتی پوهنچی برای دوره پنج‌ساله شامل برنامه‌های مشخص در حوزه‌های آموزش، پژوهش، اداری، منابع انسانی و توسعه زیرساخت‌ها است. در سال ۱۴۰۱ تمرکز بر اصلاحات اداری، برنامه‌ریزی آموزشی و برگزاری ورکشاپ‌های علمی است. سال ۱۴۰۲ بر به‌روزرسانی کوریکولوم و توسعه برنامه‌های تحقیقی تمرکز دارد. سال ۱۴۰۳ به گسترش همکاری‌های علمی و برگزاری کنفرانس‌های ملی اختصاص یافته است. سال ۱۴۰۴ شامل توسعه کتابخانه، ارتقای تجهیزات درسی و به‌کارگیری تکنالوژی‌های نوین آموزشی است. سال ۱۴۰۵ نیز بر تثبیت جایگاه علمی پوهنچی و گسترش فعالیت‌های ملی و منطقه‌ای متمرکز خواهد بود.

در جمع‌بندی باید گفت که پلان استراتژیک پوهنچی علوم سیاسی پوهنتون کاتب نقشه راهی جامع برای توسعه علمی، آموزشی و مدیریتی پوهنچی در دوره ۱۴۰۱ تا ۱۴۰۵ است. این پلان با اتکا بر ارزیابی واقع‌بینانه وضعیت موجود، توجه به نقاط قوت، مدیریت ضعف‌ها، بهره‌برداری از فرصت‌ها و مقابله با تهدیدها طراحی شده است. اجرای دقیق این سند می‌تواند نقش پوهنچی را در نظام تحصیلات عالی کشور تقویت کرده و زمینه تربیت نسل جدیدی از متخصصان علوم سیاسی و روابط بین‌الملل را فراهم سازد.